

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-1-34 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 04-27/321-75
Karar Tarihi : 22.4.2004

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler : Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY,
Murat GENCER, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL,
Prof Dr. Nurettin KALDIRIMCI, Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖR : Harun ULU

C. BAŞVURUDA BULUNAN : - İpragaz A.Ş.
19 Mayıs Cad. No: 4 Nova Baran Plaza
K:13-16 Şişli - İstanbul

D. TARAFLAR : - İpragaz A.Ş. ile bayileri

E. DOSYA KONUSU: İpragaz A.Ş.'nin bayilik anlaşmalarının 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında değerlendirilmesi talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 12.2.2004 tarih, 691 sayı ve 26.2.2004 tarih, 944 sayı ile giren başvuru üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 5. ve 8. maddeleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 15.4.2004 tarih, 2004-1-34/MM-04-HU sayılı Muafiyet Raporu, 16.4.2004 tarih, REK.0.05.00.00/59 sayılı Başkanlık önergesi ile 04-27 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRÜN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; İpragaz A.Ş.'nin "İpragaz Anonim Şirketi Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Tüplü Bayiliği Anlaşması ve Genel Şartnamesi" ile "LPG İle Çalışan Karayolu Taşıtları İçin İkmal İstasyonu Bayiliği Sözleşmesi"nin 2003/3 sayılı Tebliğ ile Değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanabileceği ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

İpragaz A.Ş., Tüpraş Rafinerisi'nden satın aldığı veya ithal ettiği LPG'yi bayileri vasıtasıyla çeşitli tüketici gruplarına ulaştırmaktadır. Bu çerçevede şirket, LPG dağıtımına yönelik olarak üç çeşit sözleşme imzalamaktadır

1. Tüpgaz sözleşmeleri: LPG'nin 2, 12, 24, 45 kg.'lık tüpler içinde ev ve işyerlerine sunulmasına yönelik olarak imzalanan bayilik sözleşmeleri.

2. Otogaz sözleşmeleri: Otomobillerde yakıt olarak kullanılmak üzere LPG satışı yapan otogaz istasyonları ile yapılan bayilik sözleşmeleri.
3. Dökmegaz sözleşmeleri: Büyük miktarda LPG kullanan işletmelerle imzalanan sözleşmeler.

İpragaz A.Ş. dökmegaz sözleşmelerinin henüz taraflarca imzalanıp yürürlüğe konulmamış olması nedeniyle sadece tüpgaz ve otogaz sözleşmeleri için başvuruda bulunmuştur.

H.1. Tüpgaz Sözleşmesi

İpragaz A.Ş. tüpgaz bayileriyle "İpragaz Anonim Şirketi Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Tüplü Bayiliği Anlaşması ve Genel Şartnamesi" başlıklı bir sözleşme yapmıştır.

31 maddeden oluşan Tüpgaz Sözleşmesi'nin 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Tebliğ çerçevesindeki değerlendirmesine aşağıda yer verilmiştir.

- Bölge- Müşteri Kısıtlaması

Tüpgaz Sözleşmesi'nin 1. maddesinde, anlaşmanın konusu İpragaz A.Ş.'nin marka, işaret ve rengini taşıyan kaplarda satışa sunulan LPG'nin yürürlükteki mevzuata riayet etmek koşuluyla tüketiciye satılması ve bununla ilgili servis hizmetlerinin yapılması olarak belirlenmiştir.

Sözleşme'nin 2. maddesinde, başka bayi ve bayiliklerin açılmasının İpragaz A.Ş.'nin yetkisinde olduğu, bayinin buna muhalefet edemeyeceği, İpragaz A.Ş.'nin dilediği müşteriyi re'sen abone kaydedebileceği ve bu aboneye LPG ve emtia satışı yapabileceği, İpragaz A.Ş.'nin bayiden bu aboneye LPG ikmalinde bulunmasını talep ettiğinde bayinin bu hizmeti vermekle mükellef olduğu hususlarına yer verilmiştir.

Tüpgaz Sözleşmesi'ne genel olarak bakıldığında, bayinin faaliyet göstereceği herhangi bir münhasır bölge tanımı yapılmadığı görülmektedir. Sözleşme'nin 2. maddesinde başka bayilikler verilebileceği de dikkate alındığında İpragaz A.Ş.'nin Tüpgaz Sözleşmesi'nin münhasırlık taşımayan bir sözleşme niteliğinde olduğu görülmektedir.

2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde "...*sağlayıcı tarafından kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölgeye ya da münhasır müşteri grubuna yapılacak aktif satışların kısıtlanması*"na yönelik hükümlerin ilgili sözleşmeyi Tebliğ kapsamı dışına çıkarmayacağına yer verilmiştir. Bildirilen Tüpgaz Sözleşmesi'nin münhasırlık taşımadığı dikkate alındığında bayilere yönelik bölge ve müşteri sınırlaması getirilemeyeceği açıktır.

Tüpgaz Sözleşmesi'nde bayilere yönelik bölge sınırlaması getirilememekle birlikte, Sözleşme'nin 2/b maddesinde bayinin diğer LPG dağıtım firmalarının bayilerine hiçbir surette LPG satışı yapamayacağı, ayrıca, İpragaz'ın yazılı izni olmadan diğer İpragaz A.Ş.'nin bayilerine de toptan LPG satışı yapamayacağı belirtilmektedir. Bu hüküm, münhasır olmayan bir sözleşmede

bayiye getirilen bir müşteri kısıtlaması olmakla birlikte, Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (PİGM)'nin 2003/1 sayılı Tebliği'nin 3. maddesi doğrultusunda yapılmış bir düzenlemedir. Bu bakımdan, Tüpgaz Sözleşmesi'nin 2/b maddesinde yer verilen kısıtlamanın yürürlükteki mevzuat doğrultusunda olduğu, bu konunun 4054 sayılı Kanun ve ilgili Tebliğ kapsamı dışında kaldığı anlaşılmaktadır.

- Fiyata İlişkin Madde

Tüpgaz Sözleşmesi'nin 12/d maddesinde, bayinin Valiliklere bildirilen perakende satış fiyatlarının üstünde satış yapmamakla yükümlü olduğu, bu fiyatın altında bir fiyatla satış yapmasının kendi yetki ve sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir.

Petrol Ürünleri Alım, Satım ve Fiyatlandırma Esasları Hakkındaki 98/10745 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nda LPG satışında uygulanacak tavan fiyatların belirlenmesine yönelik düzenlemelere yer verilmiş ve Karar'ın 10. maddesinde, tavan fiyata göre tespit edilen petrol ürünlerinin mahalli perakende azami satış fiyatlarının aynı gün PİGM'e, Valiliklere ve en az üç büyük ilin fiyatlarını görsel ve yazılı basına bildirileceği, bayilerin de azami satış fiyatlarının altında bir fiyatla satış yapabileceği belirtilmiştir.

Tüpgaz Sözleşmesi'nin 12/d maddesindeki bu hüküm de ilgili mevzuat doğrultusunda düzenlenmiş olup, tavan fiyatların altında satış yapılmasının önünde bir engel olmadığı için 4054 sayılı Kanun ve ilgili Tebliğ hükümleri çerçevesinde olumsuz bir durum yaratmamaktadır.

- Rekabet Etme Yasağına ve Sözleşmenin Süresine İlişkin Hükümler

Tüpgaz Sözleşmesi'nin 3. maddesinde; bayinin sözleşmenin devamı süresince rekabet yasağına tabi olduğu, bu nedenle başka LPG dağıtım şirketinin bayiliğini, tali bayiliğini veya yetkili satıcılığını başka adreste olsa dahi yapamayacağı, kurulmuş veya kurulacak bu nitelikteki şirketlere ortak olamayacağı yönünde düzenleme getirilmiştir. Aynı maddede, bayi eğer bir şirket ise şirketi temsil hakkı olan veya şirkette kararlara katılan ortakların da rekabet yasağına tabi olduğu belirtilmektedir.

2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde, bayiye belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğü getirilemeyeceğine yer verilmiştir. Rekabet yasağının süresini tespit açısından sözleşmenin geçerlilik süresi incelenmiştir.

Tüpgaz Sözleşmesinin süre ile ilgili 26. maddesine aşağıda yer verilmiştir:

“ Bu anlaşma, 4.1.2009 tarihine kadar muteber olup, taraflar sözleşmenin sona erme tarihinden 6 ay önce bir araya gelerek sözleşmenin yenilenmesi veya sona erdirilmesi hususunda mutabakata varacaklardır. Eğer sözleşmenin yenilenmesine karar verilmiş ise sona erecek sözleşmenin hitam tarihinden başlamak üzere yeni bir sözleşme imzalayacaklardır. Taraflar

sözleşmenin sona erdirilmesi hususunda mutabık kalmışlarsa sözleşme hitam tarihine kadar yürürlükte kalacaktır.”

Bu maddeden Sözleşme'nin 4.1.2009 tarihinde kesin olarak sona ereceği, bu bakımdan belirsiz süreli olmadığı anlaşılmaktadır. 5.1.2004 tarihinde imzalanmış olduğu dikkate alındığında, bildirilen Tüpgaz Sözleşmesi 5 yıl süre ile geçerli olacaktır. Bu doğrultuda, bayiye getirilen ve sözleşme süresine bağlanan rekabet yasağının 5 yılı aşmadığı görülmektedir.

Bu çerçevede, 4054 sayılı Kanun bakımından önem taşıyan maddelerine yukarıda yer verilen İpragaz'ın Tüpgaz Sözleşmesi'nin 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlanabileceği kanaatine varılmıştır.

H.2. Otogaz Sözleşmesi

İpragaz A.Ş.'nin başvurusuna konu olan diğer bir sözleşme örneği de “LPG İle Çalışan Karayolu Taşıtları İçin İkmal İstasyonu Bayiliği Sözleşmesi” (Otogaz Sözleşmesi)'dir. Bu sözleşme hükümlerinin değerlendirmesine aşağıda yer verilmiştir.

- Müşteri kısıtlaması

Otogaz Sözleşmesinin 1. maddesine göre sözleşmenin konusu; İpragaz A.Ş. tarafından tankerlerle sevk edilen LPG'nin teslimi, stoklanması, muhafaza edilmesi, TSE standartlarına göre LPG ile çalışabilir hale dönüştürülmüş veya bu şekilde imal edilmiş motorlu kara taşıtlarına LPG doldurulması işini görecektir. otogaz ikmal istasyonu kurulması ve işletilmesi ile ilgili esaslardır.

Sözleşme'nin 4. maddesinde, bayinin tüplere dolun yapmayacağı, İpragaz A.Ş. tarafından teslim edilecek LPG'yi hiç bir şekilde toptan veya başka amaçlar için satamayacağı ve naklettiremeyeceği hükmü yer almaktadır. Bu hüküm bayiye müşteri kısıtlaması getiriyor olmakla birlikte, bu 97/9758 sayılı Kararname ve PİGM'in 2002/2 sayılı Tebliğinin 6. maddesi doğrultusunda yapılmış bir düzenlemedir.

- Satış Fiyatına İlişkin Hüküm

Otogaz Sözleşmesi'nin 29. maddesinde, bayinin İpragaz A.Ş. veya yetkili makamlarca saptanan azami satış fiyatlarının üzerinde fiyatlarla LPG satışı yapamayacağı belirtilmektedir. Petrol Ürünleri Alım, Satım ve Fiyatlandırma Esasları Hakkındaki 98/10745 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca petrol ürünleri ve LPG fiyatlarının azami satış fiyatları İtalya limanlarında oluşan fiyatlar dikkate alınarak belirlenmektedir. Bu Kararnameyle ilgili ürünlerin rafineri ve ithalatçı satış fiyatları ile dağıtım şirketleri ve istasyonların dağıtım payları da belirlenmiştir. Bu bakımdan, mevcut durumda LPG satış fiyatları için bir üst limit tespit edilmiştir. Öte yandan, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4/(a) maddesinde; “*tarafardan herhangi birinin baskısı veya teşvik etmesi sonucu sabit veya asgari satış fiyatına dönüşmemesi koşuluyla, sağlayıcının azami satış fiyatını belirlemesi veya satış fiyatını tavsiye etmesi*”nin mümkün olduğu

belirtilmiştir. Bu nedenle, söz konusu maddede İpragaz A.Ş.'nin bayinin azami satış fiyatlarını belirlemesinin önünde bir engel olmadığı anlaşılmaktadır.

- Rekabet Etme Yasağı ve Sözleşmenin Süresi

Otogaz Sözleşmesi'nin 10/b maddesinde; *"Bayi bir şirket olduğu takdirde, bu sözleşmenin devamı süresince rekabet yasağı Türk Ticaret Kanununa göre şirket kararlarına katılan veya temsil yetkisi olan tüm ortaklarına da şamildir. Bu kapsamdaki şirket ortakları şahsen veya aynı işle iştirak eden ve aynı işleri yapan firmalarla dolaylı dahi olsa ortaklık yapamazlar, bu anlaşmanın konusu işleri veya bir bölümünü yapan üçüncü şahısların nam ve hesabına çalışamazlar."* şeklinde rekabet yasağı düzenlenmiştir.

Sözleşme'nin süreyi belirleyen 34. maddesi uyarınca; sözleşme, imzalandığı 23.2.2004 tarihi itibarı ile yürürlüğe girecek ve bayinin ilk gaz aldığı tarih itibarıyla 5 yıl süreyle geçerli olacak, taraflar süresi sonunda sözleşmeyi yenilemek istedikleri takdirde 6 ay önceden bir araya gelip önceki sözleşmenin sona eriş tarihinde yürürlüğe girmek üzere yeni bir sözleşme imzalayacaklardır.

Otogaz Sözleşmesi'nin 5 yıllık süre sonunda kesin olarak yürürlükten kalkmakta, dolayısıyla bayiye getirilen rekabet yasağı da sona ermektedir. Bu bakımdan sözleşmede yer verilen rekabet etme yasağının 2002/2 sayılı Tebliğ de öngörülen sınır içerisinde belirlendiği anlaşılmaktadır.

Bu çerçevede, İpragaz A.Ş.'nin Otogaz Sözleşmesi'nin kapsam, fiyat, rekabet yasağı ve süreye ilişkin hükümleri bakımından 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığı kanaatine varılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre; İpragaz A.Ş.'nin "İpragaz Anonim Şirketi Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Tüplü Bayiliği Anlaşması ve Genel Şartnamesi" ile "LPG İle Çalışan Karayolu Taşıtları İçin İkmal İstasyonu Bayiliği Sözleşmesi"nin 2003/3 sayılı Tebliğ ile değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.